De Emmer blijft droog, de visstand dampt in

Jan-Pieter Willemsen

Onderzoeksvraag

Wat was het gevolg van de indijking van het gebied rondom Steenderen voor de buurtschap De Emmer? **Gebiedsbeschrijving**

De Emmer is een buurtschap van een aantal boerderijen die gebouwd zijn op een verlaten stroomrug van de rivier de IJssel. Tot de zestiende of zeventiende eeuw lag De Emmer aan de Veluwse kant van de IJssel. Door afsnijding van de meander kwam de IJssel echter westelijk van De Emmer te liggen. Het is een gebiedje dat vooral gebruikt wordt voor agrarische productie, die dan ook de grootste invloed heeft op het landschap. [1] Naast landbouw is er een vervenende oude arm van de IJssel die is ingericht als natuurreservaat. Om dit stukje natuur zo goed mogelijk in huidige staat te houden wordt ieder groeiseizoen maaisel afgevoerd, zodat er geen nieuwe strooisellaag gevormd wordt en de natuurlijke ophoging geremd wordt.

Figuur 1: De boerderijen tussen de Groote Beek en de IJssel vormen de buurtschap De Emmer. [2]

Resultaten

De eerste bedijking is de Emmerdijk, dit is een dijk die door particulieren is aangelegd in de 17e en 18e eeuw. Dit is een zomerdijk die vanaf Olburgen langs Rha, om De Emmer en De Luur aansluit op een winterdijk die loopt van Drempt naar Olburgen (de DOHO-dijk). Vanaf 1918 valt de Emmerdijk onder het beheer van de DOHO-polder.

In 1854 wordt er een zomerdijk aangelegd door vijf particulieren die zorgen dat de lage delen van de uiterwaarden van de Emmerdijk niet meer zo snel onder water lopen. Om de afwatering te regelen komen er sluizen en klepduikers in de dijken.

De Emmer heeft een winterdijk gekregen in 1954, deze loopt vanaf Doesburg tot Zutphen. De Emmerdijk en de zomerdijk komen te vervallen. Door de indijking bleven de boerderijen en landbouwgronden ook bij hoge IJsselstanden droog, zodat er nieuwe landbouwtechnieken toegepast konden worden. Het slib, dat vroeger noodzakelijk was voor de bodemvruchtbaarheid kon vervangen worden door andere meststoffen.

Figuur 2: restant van de Emmerdijk met sluis. [3]
Tegenwoordig wordt al het overtollige water uit de
Emmer afgevoerd naar de Groote Beek, die bij lage
IJsselstanden vrije **afwatering** heeft op de IJssel en
waaruit bij hoge IJsselstanden water weggepompt kan
worden door een gemaal. Dit zorgt ervoor dat het land
ook bij hogere IJsselstanden bewerkbaar is. [4]
Door het aanbrengen van een **kunstwerken** in de
Groote Beek werd het voor vissen onmogelijk om uit de
IJssel naar de bovenstroom van de Groote Beek te
komen. Waterschap Rijn en IJssel heeft hierop
geanticipeerd door vispassages aan te leggen naast de
aanwezige **stuwen**. [5]

Figuur 3: Gemaal van de Groote Beek bij Bronkhorst. [6]

De aanleg van een winterdijk heeft ervoor gezorgd dat het gebied beter geschikt werd voor de landbouw, omdat lager gelegen gronden beter geschikt werden voor akkerbouw. Dit ging helaas gepaard met verslechtering van de situatie voor het aquatisch ecosysteem. Door **vistrappen** aan te leggen wordt geprobeerd de visstand te verbeteren, maar als het gemaal in werking is kunnen de vissen alsnog niet de Groote Beek op zwemmen zoals zij konden voor de aanleg van de winterdijk.

Referenties

- [1] De Zwerfsteen (periodiek orgaan van de historische vereniging Steenderen), De Dynamiek van de IJssel, pag. 8
- [2] Topografische kaart (oorspronkelijke schaal 1:25000), kaart 33G: Dieren/Zutphen, Kadaster, 1995
- [3] foto van de auteur
- [4] Persbericht: Vistrek van en naar de IJssel stapje dichterbij, website waterschap Rijn en IJssel
- $^{[5]}$ De Luur en De Emmer, Huizen en Bewoners, Inleiding, pag. 16-19, A. Metz, Zeddam, 2003
- [6] foto van de auteur